

Geriaatrilised hindamised 2012–2015

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Tervise Arengu Instituut
Tervisestatistika osakond

Geriaatrilised hindamised 2012–2015

Tallinn 2016

Tervisestatistika osakonna missioon:

Rahva tervis ja heaolu parema statistika ja informatsiooni kaudu

Koostaja: Julia Šved-Pantelejeva

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1. Geriaatrilise hindamise teostajad.....	5
2. Suunamine geriaatrilisele hindamisele	5
3. Geriaatrilised hindamised vanuserühmade lõikes	6
4. Geriaatrilise hindamise tulemused.....	8

SISSEJUHATUS

Analüüsis antakse ülevaade tervishoiuteenuse osutajate poolt teostatud geriaatriliste hindamiste kohta aastatel 2012–2015 suunamiste, tulemuste ja patsientide vanuserühmade lõikes.

Teostatud geriaatriliste hindamiste andmeid kogutakse aastaaruandega „Geriaatriline hindamine“. Aruandevorm ja esitamise kord on kehtestatud sotsiaalministri määrusega¹. Geriaatriliste hindamiste statistikatööd on TAI läbi viidud alates 2012. aastast. Andmeid esitavad kõik tervishoiuasutused, kus aruandeaastal osutati geriaatrilise hindamise teenust. Analüüsis kasutatud andmed Eesti kohta on kättesaadavad Tervise Arengu Instituudi (TAI) Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaasis (www.tai.ee/tstua)².

Geriaatriline hindamine on multiprobleemse toimetulekuhäirega täiskasvanu ehk geriaatrilise patsiendi tervisliku, funktsionaalse ja sotsiaalse seisundi hindamine ja individuaalse teenusteplaani teostamine meeskonna poolt, mille koosseisus on arst (geriaatria-alase ettevalmistusega), õde, sotsiaaltöötaja ning vajadusel teised spetsialistid (nt tegevus- ja liikumisterapeudid jt).

Isikud arvestatakse hindamise põhiselt, see tähendab kui aasta jooksul on isikuid hinnatud korduvalt, siis kajastatakse isikud aruandes samuti korduvalt.

Koostaja on tänulik paljudele inimestele, kes edastasid andmeid ja sisulisi kommentaare. Eriti suur aitäh kolleegile Ingrid Valdmaale, kes tegi võimalikuks analüüsi avaldamise.

¹ Kehtiv 07.12.2012 vastu võetud sotsiaalministri määrus nr 51 „Tervishoiustatistika ja tervishoiualase majandustegevuse aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ning esitamise kord“, otselink Riigi Teatajas: <https://www.riigiteataja.ee/akt/113122012004?leiaKehtiv>.

² Andmetabelid asuvad andmebaasi teema „Tervishoiuteenuste kasutamine ja ravi põhjused“ → „Geriaatrilised hindamised“ all.

1. Geriaatrilise hindamise teostajad

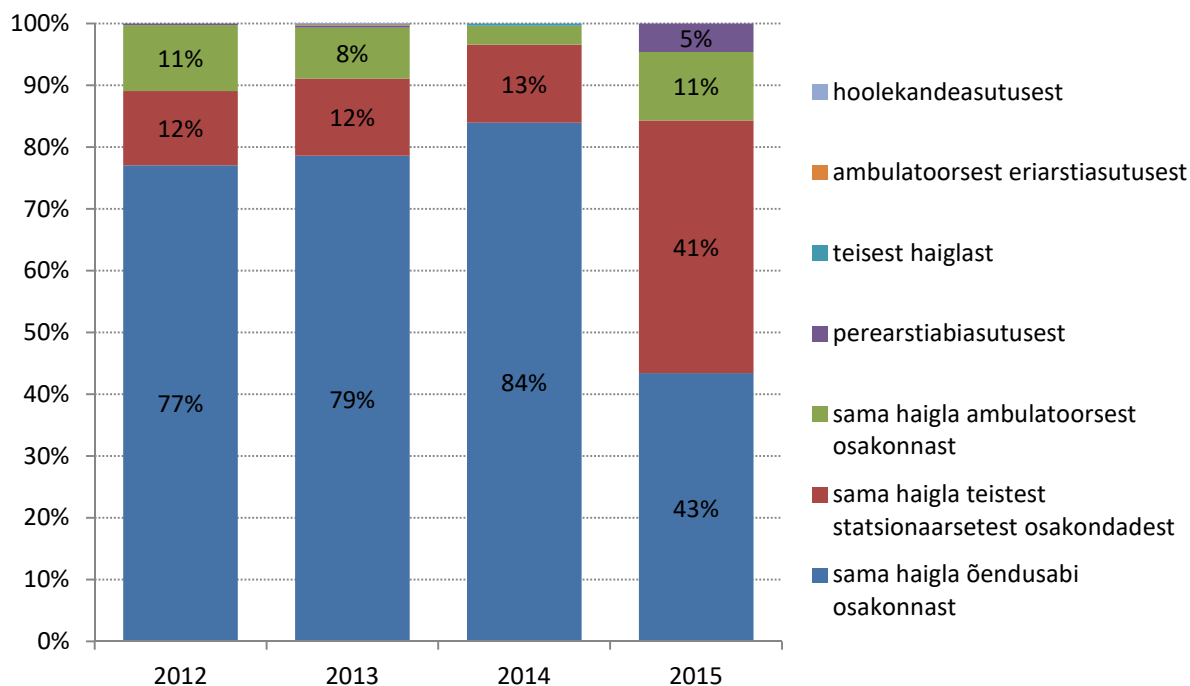
Geriaatrilisi hindamisi teostavad Eestis ainult haiglad. Teenus ei ole riigis tsentraalselt reguleeritud ning töömahud sõltuvad meeskonna olemasolust ja lepingust Eesti Haigekassaga. Aastatel 2012–2014 osutas geriaatrilise hindamise teenust üksteist haiglat üle Eesti. 2015. aastal vähenes teenuseosutajate arv kaheksani. Geriaatrilise hindamise teostajate arvu kahanemine kolme võrra tulenes vajalikus koosseisus meeskonna puudumisest ja/või teenuse rahastamise vähenemisest Eesti Haigekassa poolt. Seoses sellega vähenes 2015. aastal ka geriaatriliste hindamiste arv 54% võrreldes eelneva aastaga (1402-lt 650-ni).

Geriaatrilisi hindamisi viiakse läbi osades piirkondlikes, üld- ja keskhaiglates. Teostatud hindamiste arv on erinev haiglate lõikes. 2015. aastal oli suurim teostatud hindamiste arv ühes haiglas 240, väikseim arv aga üks. Geriaatrilisi hindamisi osutatakse nii statsionaarsel kui ka ambulatoorsel ravil viibivatele patsientidele.

2. Suunamine geriaatrilisele hindamisele

2012. aastal suunati enamik ehk 77% 1419-st geriaatrilise hindamise läbinud patsiendist sama haigla iseseisva statsionaarse õendusabi osakonnast. 12% patsientidest suunati teistest statsionaarsetest osakondadest ja 11% sama haigla ambulatoorsest osakonnast. 2013. ja 2014. aastal, kui geriaatrilisi hindamisi oli kokku vastavalt 1444 ja 1402, tõusis veidi sama haigla õendusabi osakonnast suunatud patsientide osakaal (joonis 1).

2015. aastal teostati 650-st geriaatrilisest hindamisest 43% haiglate õendusabi osakondades ning 41% juhtudest viidi geriaatrilised hindamised läbi teises statsionaarses osakonnas viibivate eakate tervislikule, funktsionaalsele ja sotsiaalsele seisundile. Ambulatoorsest osakonnast ja mujalt suunatute osakaal jäi 16% juurde.

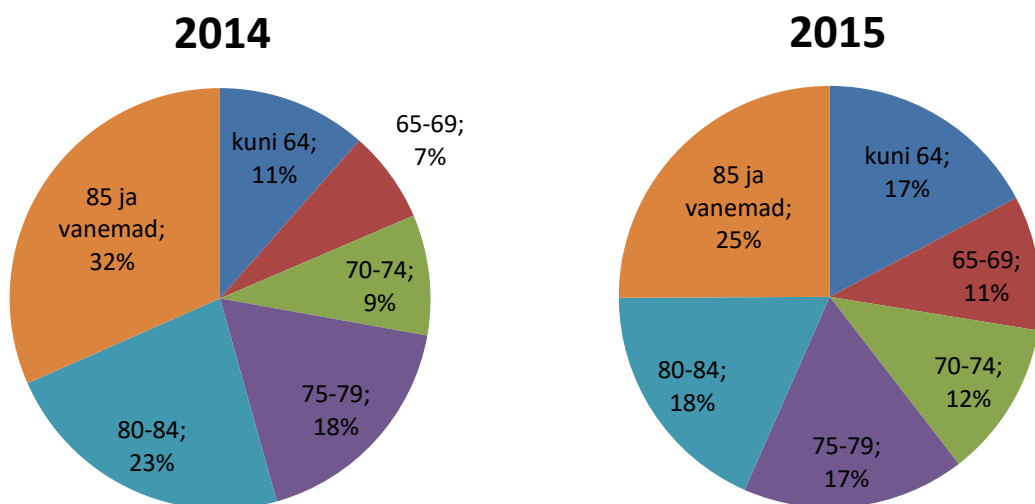

Joonis 1. Geriaatrilised hindamised suunava osakonna või teise asutuse liigi järgi, 2012–2015

Võrreldes varasemate aastatega on 2015. aastal toimunud muutusi – geriaatrilise hindamise patsiente suunati enam sama haigla teistest statsionaarsetest osakondadest ja perearstiasutustest ning sama haigla õendusabi osakonnast suunatute osakaal vähenes tunduvalt.

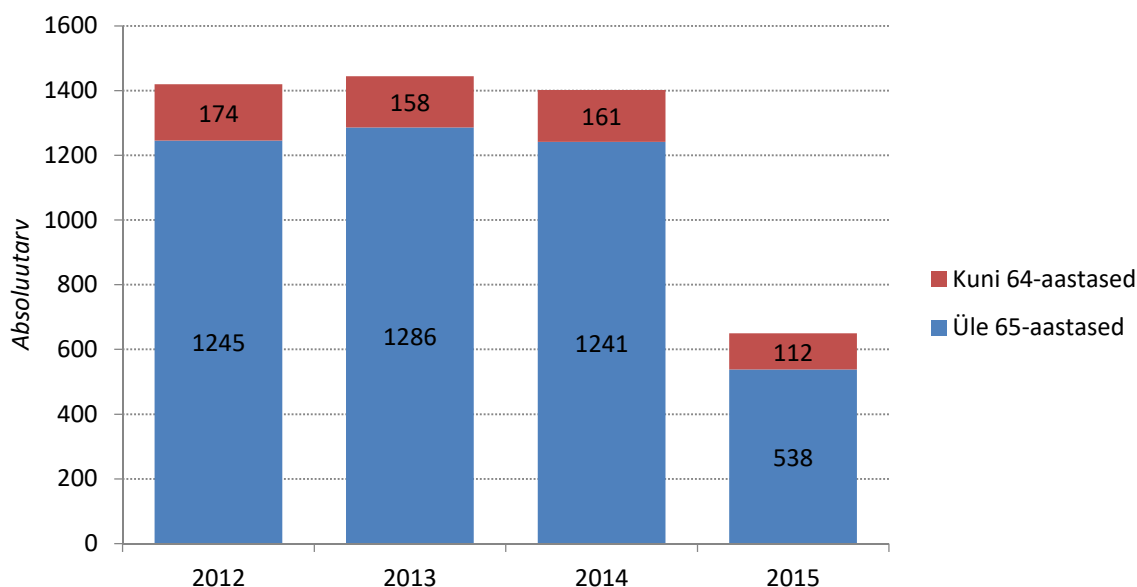
3. Geriaatrilised hindamised vanuserühmade lõikes

Aastatel 2014–2015 kasvas kuni 64, 65–69 ja 70–74-aastaste geriaatrilise hindamise läbinud inimeste osatähtsus. Teiste ehk vanematest vanuserühmadest patsientide osakaal vähenes (joonis 2). Ometi vajaksid vanemad inimesed rohkem geriaatrilist hindamist.

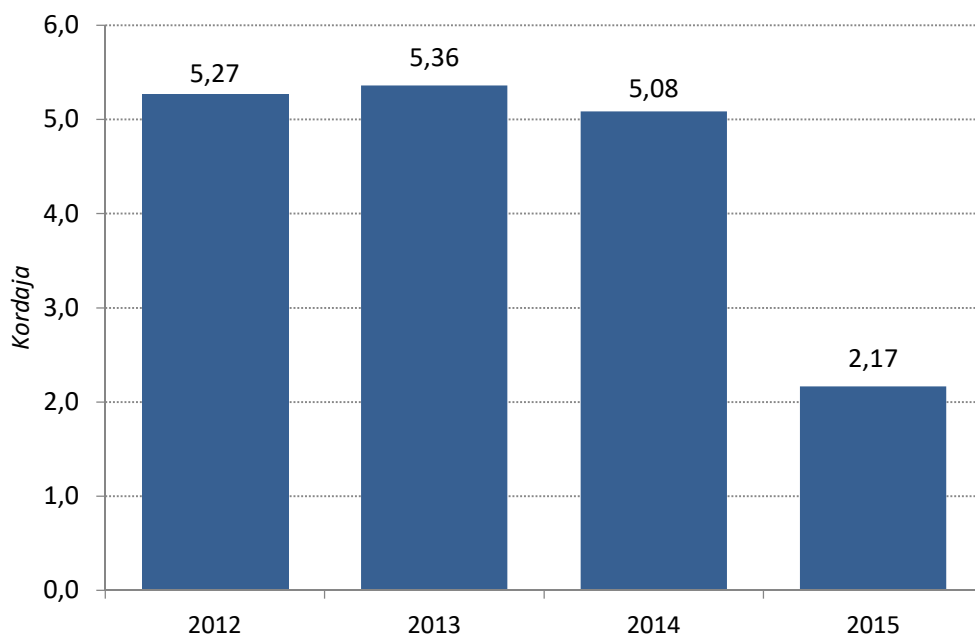
Joonis 2. Geriaatrilise hindamise läbinute osakaal vanuserühma järgi, 2014 ja 2015

Kui 2012.–2014. aastal oli hindamiste arv stabiilne, jäädes veidi üle 1400 hindamise juurde aasta kohta ja siis 2015. aastal langes hindamiste arv tunduvalt ehk 650 hindamiseni (joonis 3). Põhjus on selles, et geriaatrilise hindamise teenust osutas 2012.–2014. aastal üksteist haiglat üle Eesti, aga 2015. aastal oli teenus kättesaadav vaid kaheksas haiglas. 2015. aastal tehti hindamisi 2,3 korda vähem kui 2012. aastal.

Joonis 3. Geriaatriliste hindamiste arv patsiendi vanuserühma järgi, 2012–2015

2012.–2014. aastal läbis tuhandest üle 65-aastasest elanikust Eestis umbes viis inimest geriaatrilise hindamise, kuid 2015. aastal vaid kaks inimest (joonis 4).

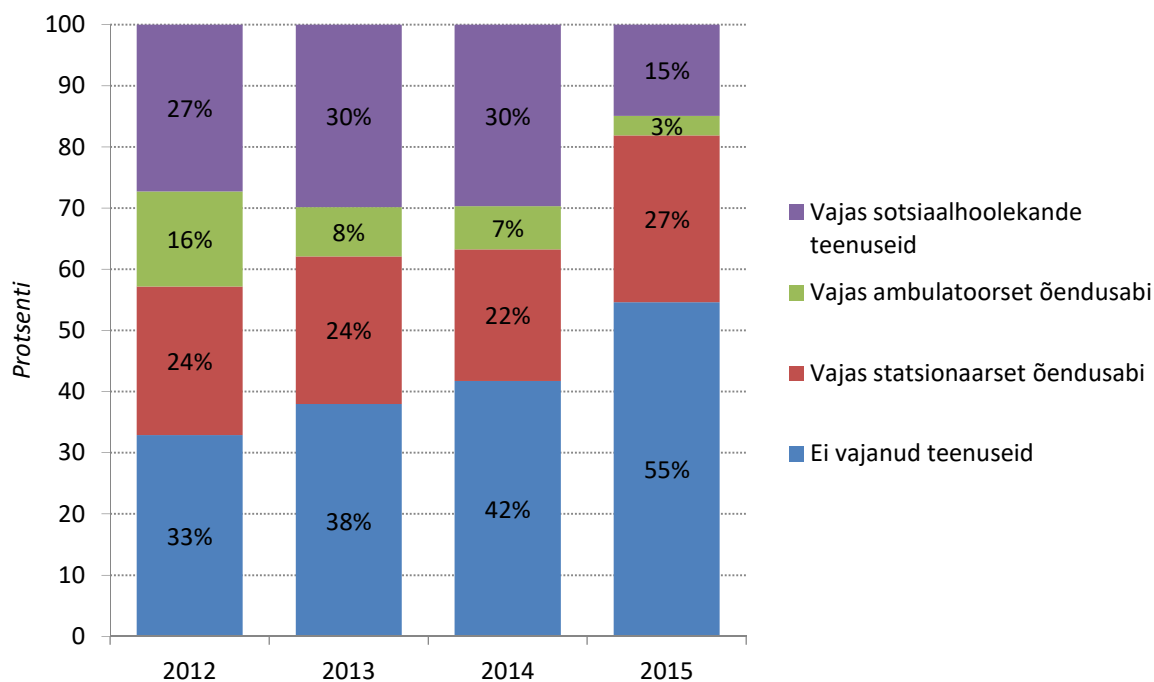
Joonis 4. Geriaatrilised hindamised üle 65-aastaste seas 1000 samaealise elaniku kohta, 2012–2015³

Vaadates geriaatrilise hindamiste arvu 1000 elaniku kohta 65-aastaste ja vanemate seas, võib märgata eriti suurt langust 2015. aastal (ligi 59%), seda enam, et vastavas eas rahvastik on kõigil vaadeldava perioodi aastatel kasvanud ligi 2% võrra. Seega ei ole teenuse vähenemise põhjuseks rahvastiku vähenemine.

4. Geriaatrilise hindamise tulemused

2013. aastal vähenes ambulatoorse õendusabi teenuse ja suurenes sotsiaalhoolekande teenuse vajadus geriaatrilise hindamise järel võrreldes 2012. aastaga. 2014. aastal vähenes geriaatrilise hindamise läbinud patsientide suunamine nii ambulatoorse kui ka statsionaarse õendusabi teenuse saamiseks (joonis 5).

³ Vaadeldud on ainult 65-aastaseid ja vanemaid inimesi, kuna noorema rahvastiku puhul ei ole teada, mis vanusest alates hindamisi läbi viiakse.

Joonis 5. Geriaatrilise hindamise tulemused, 2012–2015

2015. aastal tõusis taas statsionaarset õendusabi vajavate inimeste osakaal, kuid sotsiaalhoolekande ja ambulatoorse õendusabi teenuse vajadus vähenesid poole jagu võrreldes 2014. aastaga. 2015. aastal vajas geriaatrilise hindamise tulemusena 27% hinnatud patsientidest statsionaarset õendusabi (2014. aastal 22%) ning 3% ambulatoorset õendusabi (2014. aastal 7%). Hinnatutest 15% vajas sotsiaalhoolekande teenuseid (2014. aastal 30%).

Vaatamata geriaatrilise hindamise arvu järsule kahanemisele, on kasvanud nelja aastaga ligi 67 protsendipunkti ka nende arv, kes ei vajanud lisateenuseid. 2015. aastal ei vajanud pärast geriaatrilist hindamist täiendavaid teenuseid üle poole (55%) patsientidest. Täiendavaid teenuseid mittevajavate patsientide osatähtsus oli sel aastal suurim võrreldes eelnevate aastatega.

Tervisestatistilised andmed ja informatsioon:

- **Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaas**
<http://www.tai.ee/tstua>
- **Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna veebileht**
<http://www.tai.ee/tegevused/tervisestatistika>
- **Andmepäring Tervise Arengu Instituudile**
tai@tai.ee
- **Statistikaameti andmebaas**
<http://www.stat.ee/>
- **Euroopa Liidu statistika**
<http://ec.europa.eu/eurostat>
- **Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) Euroopa esinduse tervise andmebaas**
<http://data.euro.who.int/hfad/>
- **Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) andmebaas**
http://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=HEALTH_STAT

